

Norlandia-saken

Merry

FriFagbevegelse

TRENGTE NØYE SÅRSTELL: Åge Villi Kristiansen bodde på et bo- og servicesenter fordi han trengte nøye stell av sårene sine. Han fikk fluelarver i et av sårene på foten. Trolig er det spyfluelarver, sier professor Bjørn Gjerde, Universitetet for miljø og bioteknologi, som har studert bildet av larvene.

Foto: Privat. Montasje: Ole Palmstrøm

Åge hadde levende fluelarver i såret før han døde i omsorgsboligen

– Vi trodde bare han skulle få det bedre der, sier søsteren til Åge Villi Kristiansen.

ØYSTEIN WINDSTAD YNGVIL MORTENSEN
oystein.windstad@fagbladet.noyngvil@lomedie.no

Publisert 24.08.2017 kl 09:47 Oppdatert 25.09.2017 kl 10:26

Dette er historien om Åge Villi Kristiansens tid som pasient på Skoggata bo- og servicesenter i Moss. Behandlingen han fikk der endte med at han fikk fluelarver i såret sitt. Noen dager etter at larvene ble oppdaget, fikk den diabetessyke mannen pustevansker og hjertestans. Da ga sykepleierne på Skoggata opp å redde ham og lot ham ligge igjen alene. Hvordan kunne det skje? Han døde der, 76 år gammel.

FAKTA om Norlandia Care Norge AS

• En del av Norlandia Group, et konsern eid av Adolfsen-brødrene

Metoderapport til SKUP 2018
Journalister: Øystein Windstad og Yngvil Mortensen

Innsendere:

Yngvil Mortensen, yngvil@lomedial.no, 41441341

Øystein Windstad, oystein.windstad@fagbladet.no, 99697830

Publisert: Fra 24. august 2017. Vi fortsetter med arbeidet i 2018.

Kontaktperson: FriFagbevegelse/LO Media ved Yngvil Mortensen, Postboks 8964

Youngstorget

0028 Oslo

Redaksjoner:

FriFagbevegelse

Telefon: 23 06 83 60

Fagbladet

Postboks 7003, St. Olavs plass, 0130 Oslo

Telefon: 23 06 40 00

Takk til:

Tipseren. Reidun Johannessen som stolte på oss. Norsk Presseforbund ved Kristine Foss for uvurderlige råd underveis. Redaktørene våre Frode Rønning, Hege Breen Bakken og Anders Hauge-Eltvik som ga oss tid til å jobbe med saken.

Innhold

1. Dette er saken	s.3
2. Oversikt over publiserte saker	s.4
3. Slik begynte arbeidet med saken	s.9
4. Kildene våre	s.9
5. Dette er våre funn	s.16
6. Slik satte vi dagsorden med saken	s.17
7. Konsekvenser av avsløringene	s.18
8. Tidsbruk	s.19

1. Dette er saken

11. oktober 2016 døde den tidligere renovasjonsarbeideren Åge Villi Kristiansen på Norlandia Skoggata bo- og servicesenter i Moss etter et illebefinnende. Fem dager før han døde oppdaget en sykepleier at det vrimlet av larver i sårene under bandasjen på foten hans. Han hadde bedt om hjelp til å sjekke sårene to dager før uten at det ble gjort. Sykepleieren som fant larvene varslet om det i en avviksmelding, men ledelsen på omsorgssenteret la avviket i en skuff. Norlandia hevdet at de gikk gjennom funnet av larvene internt, og at de ikke fant noe kritikkverdige.

Vi har avdekket det Norlandia forsøkte å skjule. Saken ble nasjonal og var toppsak på VG.no og NRK Dagsnytt, NRK Dagsrevyen lagde reportasje og NRK.no, og ABC Nyheter, Nettavisen, Aftenposten og Dagsavisen publiserte stoff om saken. TV2 hadde en egen nyhetssak i etterkant. Moss Avis har fulgt saken tett.

Først da vi avdekket saken, valgte Norlandia å fortelle Moss kommune og Fylkesmannen i Østfold om den. Da hadde det gått nesten ett år siden hendelsen inntraff.

Vi avslørte også at da Kristiansen fikk hjertestans, startet sykepleiere på Skoggata bo- og servicesenter hjerte-lunge-redning, men de ga opp mens han fortsatt hadde hjerteaktivitet og før ambulansen kom.

Vi avdekket videre at Moss kommune ikke greier å følge godt nok med på tjenestene den betaler velferdskonsernet Norlandia for å levere. Kommunen visste ingenting om saken før vi skrev om den.

Sommeren 2017 valgte Moss kommune å forlenge kontrakten med Norlandia om å drive omsorgssenteret. Kommunen har siden våre avsløringer vurdert om Norlandia har brutt kontrakten.

Våre avsløringer førte til at Fylkeslegen ved Fylkesmannen i Østfold åpnet tilsyn hos Norlandia Skoggata 5. september. Tilsynet pågår fortsatt og er planlagt avsluttet i mars 2018.

Vi mener saken er vesentlig. Ikke bare fordi den avdekket svikt i omsorgen av en enkeltpasient. Men fordi den belyser noen av problemene med å konkurransesette offentlig finansierte velferdstjenester, som mindre åpenhet og svikt i informasjonsflyten mellom kommune og privat leverandør. Saken er vesentlig også fordi de pårørende fortalte at de hadde klagd flere ganger til ledelsen på senteret uten å bli hørt.

2. Oversikt over publiserte saker i 2017

Dato	Tittel	Ingress	Journalister	Lenker
24.8	«Åge hadde levende fluelarver i sårene før han døde»	-Vi trodde han bare skulle få det bedre, sier søsteren til Åge Villi Kristiansen.	Yngvil Mortensen Øystein Windstad	https://fagbladet.no/nyheter/age-hadde-levende-fluelarver-i-sarene-for-han-dode-6.91.483228.c783dcb97b
24.8	«Vi trodde bare han skulle få det bedre»	Søster Reidun Johannesen forteller om hva hun opplevde da broren Åge Villi Kristiansen var på Norlandia sitt bo- og omsorgssenter	Yngvil Mortensen Øystein Windstad	https://www.youtube.com/watch?v=AJQqFUPOS_o
24.8	«Fratatt sjansen til vellykket opplivning»	Da Åge Villi Kristiansen fikk pustevansker og hjertestans, prøvde de ansatte på bo- og servicesenteret der han bodde å redde ham. Men de avsluttet hjerte-lunge-redning før ambulansen kom.	Yngvil Mortensen Øystein Windstad	https://frifagbevegelse.no/nyheter/fratatt-sjansen-til-vellykket-gjenopplivning-6.158.483102.8d164fc081
24.8	«Norlandia sender Åge-saken til Helsetilsynet»	Nesten ett år etter at Åge Villi Kristiansen fikk larver i såret mens han bodde på et Norlandia-drevet bo- og servicesenter sier selskapet at de ber Helsetilsynet se på saken.	Yngvil Mortensen	https://fagbladet.no/repertasjer/norlandia-sender-saken-til-helsetilsynet-6.91.483226.da1aeb1126
24.8	«Norsk presseforbund: - Taushetsplikten skal ikke beskytte selskaper mot granskning og kritikk»	Norlandia vil ikke svare på spørsmål om larvene i Åge Villi Kristiansens sår og viser til taushetsplikten.	Yngvil Mortensen	https://fagbladet.no/repertasjer/norlandia-sender-saken-til-helsetilsynet-6.91.483226.da1aeb1126
24.8	«Moss kommune forlenger kontrakten med Norlandia»	Moss kommune har tillit til at beboerne får forsvarlige tjenester ved	Yngvil Mortensen	https://frifagbevegelse.no/nyheter/moss-kommune-forlenger-

		Norlandia Skoggata Bo- og servicesenter, sier helse- og sosialsjef i Moss, Gro Gustavsen.		kontrakten-med-norlandia-6.158.482996.c72250d2cd
25.8	«Reaksjoner på Norlandia-saken: - Tror og håper dette ikke kunne skjedd i offentlig eldreomsorg»	Fagforbundet-leder Mette Nord er rystet over avsløringene om at en mann fikk larver i sårene sine på et Norlandia-omsorgssenter.	Øystein Windstad	https://frifagbevegelse.no/nyheter/-tror-og-haper-dette-ikke-kunne-skjedd-i-offentlig-eldreomsorg-6.158.483952.e08aec0b33
25.8	«Erna skrøt av privat omsorgsbolig – men er taus etter skandalen der pasient fikk larver i såret»	Erna Solberg var imponert over Norlandia Skoggata bo- og servicesenter da hun besøkte stedet i 2013. Nå vil ikke Solberg svare på spørsmål om stedet.	Yngvil Mortensen	https://frifagbevegelse.no/nyheter/erna-skrot-av-privat-omsorgsbolig--men-er-taus-etter-skandalen-hvor-pasient-fikk-larver-i-saret-6.158.483530.ce0805547f
25.8	«Alvorlig og trist sak som må granskes»	SV krever en grundig granskning etter at en mann fikk fluelarver i sår på Norlandias omsorgssenter i Moss: – Vi frykter konsekvensene av kommersiell eldreomsorg er lavere bemanning og dårligere pleie, sier partileder Audun Lysbakken.	Øystein Windstad	https://fagbladet.no/nyheter/-alvorlig-og-trist-sak-som-ma-granskes-6.91.483464.4e939e0c2b
29.8	«Privat bosenter holdt det hemmelig at beboer fikk larver i sårene sine»	Verken politikere eller administrasjonen i Moss kommune fikk vite om at en mann fikk så dårlig stell at han fikk larver i sårene sine ved et privat omsorgssenter.	Yngvil Mortensen Øystein Windstad	https://frifagbevegelse.no/nyheter/privat-bosenter-holdt-det-hemmelig-at-beboer-fikk-larver-i-sarene-sine-6.158.484214.9c2b949ce9
30.8	«Nye avsløringer: Norlandia Skoggata	Den syke og pleietrengende 91-	Yngvil Mortensen	https://frifagbevegelse.no/nyheter/-mor-la-alene-

	bo- og servicesenter: - Mor lå alene på rommet i store smerter. Hun ringte etter ansatte, men ingen kom»	åringen lå i flere timer med store smerter alene på rommet. Det forteller barna hennes om tiden på Norlandia Skoggata bo- og servicesenter i Moss.	Øystein Windstad	pa-rommet-med-store-smerter-hun-ringte-etter-ansatte-men-ingen-kom-6.158.484378.fca0ed88cd
30.8	«- Mor ringte midt på natta i smerter»		Yngvil Mortensen Øystein Windstad	https://www.youtube.com/watch?v=-RsgN0jA6Ds
30.8	«Politikere i Moss fortviler etter larveskandalen: -Jeg ble rasende»	Politikere i Moss er kritiske til omsorgsleverandøren Norlandia etter avsløringene den siste uken. Nå skal manglende rapportering av avvik til ekstern granskning.	Ola Tømmerås	https://fagbladet.no/nyheter/politikere-i-moss-mister-tilliten-til-norlandia-etter-sarskandalen-6.91.484227.d4c0608685
1.9	«Siv Jensen så bare fasaden, mens vi visste virkelig hvordan det var»	Siv Jensen skrøt av Norlandias bosenter i Moss. Kvinnen hun her hilser på fikk mangelfull pleie og omsorg i sitt siste leveår, sier de pårørende.	Yngvil Mortensen	https://frifagbevegelse.no/nyheter/-siv-jensen-sa-bare-fasaden-mens-vi-visste-hvordan-det-virkelig-var-6.158.484380.58b7e3347e
4.9	«-Norlandias inntjeningskrav har gått på bekostning av mennesker, kvalitet og kompetanse»	– Stadig tydeligere at Norlandias inntjeningskrav har gått på bekostning av mennesker, kvalitet og kompetanse, sier lederen av Fagforbundet.	Øystein Windstad	https://fagbladet.no/nyheter/-norlandia-skyver-ansvaret-pa-de-ansatte-6.91.485028.b5d02308ee
5.9	«Siv Jensen: - Politikere på venstresiden hundser med private velferdsaktører»	Frp-leder Siv Jensen anklager Rødt-leder Bjørnar Moxnes og Martin Kolberg (Ap) for «å hundse» selskaper som tjener penger på velferd.	Yngvil Mortensen	https://frifagbevegelse.no/nyheter/siv-jensen--politikere-pa-venstresiden-hundser-private-velferdsaktorer-6.158.485089.68bb2349c8
5.9	«Fylkesmannen åpner tilsynssak mot	Fylkesmannen i Østfold bestemte i dag å åpne	Yngvil Mortensen	https://frifagbevegelse.no/fylkesmannen-i-

	Moss kommune etter Norlandia-skandalen»	tilsynssak etter henvendelser om antatt svikt hos Norlandia Skoggata bo- og servicesenter i Moss.		ostfold-apner-tilsynssak-mot-moss-kommune-etter-norlandiasandalen-6.158.485335.397de6a68a
6.9	«Åge klaget over ubehag i foten, men ingen pleiere sjekket. To dager senere ble det oppdaget fluelarver under bandasjen»	Åge Villi Kristiansen sa han var bekymret og hadde ubehag i såret sitt, men ingen hjelp ham. Norlandia lot ham vente i to dager før noen stelte såret. Da hadde han fått larver i såret sitt.	Yngvil Mortensen	https://frifagbevegelse.no/nyheter/age-76-klaget-over-ubehag-i-foten-men-ingen-pleiere-sjekket-to-dager-senere-ble-det-oppdaget-fluelarver-under-bandasjen-6.158.485551.9dc09a9066
6.9	«Hadia Tajik mener overskudd i kommersiell velferd skal gå tilbake til bedre tjenester – ikke eierne»	Ingenting tyder på at de kommersielle har gitt bedre kvalitet i eldreomsorgen, mener Ap-nestleder Hadia Tajik.	Yngvil Mortensen	https://fagbladet.no/nyheter/hadia-tajik-mener-overskudd-i-kommersiell-velferd-skal-ga-til-bedre-tjenester--ikke-til-eierne-6.91.485458.c8ee06238b
7.9	«Høyre og Frp mener konkurranse gir bedre kvalitet i eldreomsorgen. Det er det ikke grunnlag for, sier professor»	Norge har ennå ikke et system for å måle forskjeller mellom den kommersielle, offentlige og ideelle eldreomsorgen, sier professor i eldreomsorg.	Yngvil Mortensen	https://frifagbevegelse.no/nyheter/hoyre-og-frp-mener-konkurranse-gir-bedre-kvalitet-i-eldreomsorgen-det-er-det-ikke-grunnlag-for-sier-professor-6.158.485565.9d3cd9e1c1
8.9	«-Ansatte i Norlandia er redde for å kontakte fagforeningen»	Hovedtillitsvalgt i Fagforbundet er bekymra over forholdene til de fagorganiserte i Norlandia-kjeden: – Medlemmer er redde for å snakke med oss, forteller Frank Bergflødt.	Øystein Windstad	https://frifagbevegelse.no/nyheter/-ansatte-i-norlandia-er-redde-for-a-kontakte-fagforeningen-6.158.485944.fa612fcd9c
9.9	«ALS-rammede Berit Tellmann må ha respirator for å overleve. To ganger	Verge Arash Soltani frykter at Berit skal bli neste offer på det Norlandia-drevne	Ola Tømmerås	https://fagbladet.no/nyheter/alsrammede-berit-tellmann-ma-ha-respirator-for-a-leve-to

	er den livsviktige kanylen dratt ut ved et uhell. Avviket ble ikke rapportert til kommune»	omsorgssenteret i Moss.		ganger-er-den-livsviktige-kanylen-dratt-ut-ved-uhell-avviket-ble-ikke-rapportert-til-kommunen-6.91.485922.8b2a6f5a95
9.9	«Kommersielle som driver eldreomsorg har omsatt ti milliarder på ti år»	– Vi aner ikke hvor mye av skattepengene våre som går til de eldre eller hva som ender opp i de privates lommer, sier Fagforbundet og Foreningen for velferdsstaten.	Øystein Windstad Yngvil Mortensen	https://fagbladet.no/nyheter/kommersielle-som-driver-eldreomsorg-har-omsatt-for-ti-milliarder-kroner-pa-ti-ar-6.91.485909.113df74dc3
20.9	«Hun fant larvene i Åges sår: -Jeg holdt på å besvime og ble helt satt ut»	Ragnhild Ingebretsen er sykepleieren som fant foten til Åge Villi Kristiansen full av larver på et Norlandia-eldresenter. Hun har selv jobbet som leder i privat eldreomsorg og velger nå å stå fram for å ta et oppgjør med kommersiell velferd.	Øystein Windstad	https://fagbladet.no/nyheter/ieg-holdt-pa-a-besvime-og-ble-helt-satt-ut-6.91.488493.1f1c31c133
22.9	«Moss kommune vil avslutte Norlandia-avtale etter avsløringer»	– Hadde det ikke vært for at Fagbladet og FriFagbevegelse avdekket disse sakene og ikke ga seg, er jeg redd de aldri ville ha sett dagens lys, sier påtroppende Moss-ordfører Hanne Tollerud (Ap).	Yngvil Mortensen Øystein Windstad	https://fagbladet.no/nyheter/moss-kommune-kaster-ut-privat-omsorgsselskap-etter-avsloringene-6.91.488810.84e39584f6
22.9	«Støre: -Forståelig at Norlandia mister kontrakten sin»	Ap vil begrense dem, mens SV og Rødt vil stoppe de kommersielle velferdsaktørene.	Yngvil Mortensen Øystein Windstad	https://frifagbevegelse.no/nyheter/store-forstaelig-at-norlandia-mister-kontrakten-sin-6.158.488834.fae098eba9

27.9	«Norlandia-brødrene vil ikke beklage ovenfor de pårørende»	Rødt-leder Bjørnar Moxnes spurte Norlandia-eierne om de ville si unnskyld til pårørende til avdød pasient.	Yngvil Mortensen Øystein Windstad	https://frifagbevegelse.no/nyheter/norlandiaeierne-vil-ikke-beklage-ovenfor-de-parorende-6.158.489259.6f0bbd10c4
9.10	«Det kan bli flertall på Stortinget for å begrense profitt i velferden»	Denne uka kommer SV med åtte forslag mot profitt på barnevern, barnehager og eldreomsorg.	Yngvil Mortensen Øystein Windstad	https://fagbladet.no/nyheter/det-kan-bli-flertall-pa-stortinget-for-a-begrense-profitt-pa-velferden-6.91.491823.d089f95233

3. Slik begynte arbeidet med saken

I slutten av 2016 fikk vi et tips om en pasient på Norlandia Skoggata bo- og servicesenter i Moss (heretter bare «Skoggata»).

Pasienten hadde fått larver i sår på den ene foten sin mens han bodde på Skoggata.

Tipseren kunne ikke dokumentere dette.

Det var grove påstander om at en pasient var blitt utsatt for kritikkverdige forhold og forsømmelser fra Norlandia. Vi stusset over det vi fikk høre. Vi hadde før lest om at levende mennesker hadde fått larver i sår, men det var beskrivelser fra folkemordet i Rwanda, ikke fra en omsorgsinstitusjon i velferdsstaten Norge i år 2016.

Vi begynte nesten helt på scratch. Ingen hadde publisert noe om det tipseren fortalte.

Vi visste at pasienten var en mann og at han var død. Vi fant ut hva fornavnet hans kunne være, Åge, men kan ikke fortelle hvordan da det kan avsløre kildene våre. Vi begynte arbeidet med å sjekke ut informasjonen vi hadde. Vi fikk tak i bilder av larvene på foten han. Vi kan dessverre ikke avsløre hvordan vi fikk tak i bildene, vi må beskytte kildene våre.

Vi måtte forsøke å finne svar på disse spørsmålene:

Hvordan endte Kristiansen opp med å få levende larver kravlende i sårene sine i en omsorgsbolig med sykepleierbemanning?

Hadde Norlandia gitt ham den behandlingen og omsorgen han hadde krav på ifølge loven?

Var det nok bemanning i omsorgsboligen til å kunne gi forsvarlig omsorg?

4. Kildene våre

Vi skrev fort en liste over prioriterte muntlige og skriftlige kilder som kunne hjelpe oss videre.

Den så slik ut:

4.1. Professor Bjørn Kåre Gjerde, Veterinærhøgskolen.

4.2. Pårørende.

4.3. Pasientens leger og legejournaler.

4.4. Sykepleieren som oppdaget larvene. Avviksmeldingen.

4.5. Tillitsvalgte for de ansatte og ansatte på Skoggata.

4.6. Ledelsen på Skoggata og i Norlandia: Daglig leder på Skoggata Ida Linqvist og direktør for eldreomsorg i Norlandia Care Norge, Riikka Aubert.

4.7. Helse- og sosialsjef i Moss, Gro Gustavsen. Kontrakten mellom Moss kommune og Norlandia om driften av Skoggata, referater fra kontraktoppfølgingsmøter mellom kommunen og Norlandia.

4.8. Legevakta i Moss, Sykehuset Østfold. Journaler fra sykehuset.

Under går vi gjennom arbeidet med de ovennevnte kildene, en del etiske vurderinger vi gjorde underveis, særlig det som gjelder taushetsplikt og rundt det å skrive om en avdød person, samt om motstand vi møtte på.

4.1. Professor Bjørn Kåre Gjerde, på Veterinærhøgskolen

Vi fikk bekreftet av kilder vi anså som troverdige at det faktisk var pasienten på Skoggata vi så på bildet.

Deretter måtte vi sjekke hva vi så på bildene og sendte dem på e-post til professor Bjørn Kåre Gjerde, på Veterinærhøgskolen, Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. På bakgrunn av bildene bekreftet Gjerde at det var levende fluelarver, trolig spyfluelarver.

4.2. Pårørende

Helt innledningsvis måtte vi finne ut om de pårørende i det hele tatt ønsket at vi skulle skrive om ham og det som etter sigende hadde skjedd. Uten samarbeid med pårørende ville vi ikke greie å få innsyn i dokumenter og intervjuer som ville være avgjørende kilder for eventuelt å dokumentere tipsene vi hadde fått. Vi vurderte dessuten at saken ville bli mye sterkere hvis de pårørende ville stå fram med navn og bilde.

Men vi visste verken navnet på den avdøde pasienten eller de pårørende. Vi visste at han døde i oktober 2016, men ikke den eksakte datoen for dødsfallet, vi var usikre på fornavnet og visste ikke etternavnet. Utfra det vi trodde var fornavnet, fant vi ved søk på ulike datoer i oktober dødsannonsene i Moss Avis på nett en Åge Villi Kristiansen som døde 11. oktober 2016. Vi tok utgangspunkt i at de pårørende også bodde i området, og søkte i telefonkatalogen på navnene på de etterlatte som sto oppført i dødsannonsen. Etter flere bomtelefoner kom vi fram til søsteren, Reidun (gift Johannessen). Hun viste seg å være riktig person. Det var broren hennes tipset dreide seg om.

Hun fortalte at broren ikke hadde barn, ikke hadde vært gift eller hadde foreldre i live. Reidun var den av søsknene som hadde tettest kontakt med broren det siste året han levde og hun var dermed å anse som hans nærmeste pårørende.

Da vi snakket med Reidun Johannessen på telefon første gang visste vi ikke hva hun eventuelt visste eller hvordan forholdet til broren var. Vi forsøkte derfor så skånsomt som mulig å fortelle hvorfor vi ringte og fortalte ikke i detalj om det vi hadde fått vite. Vi sa at vi hadde fått opplysninger fra en kilde som ønsket å være anonym om at broren Åge muligens ikke hadde fått så god behandling på Skoggata. Hun bekreftet dette inntrykket med en gang. Vi ønsket ikke å fortelle detaljene på telefon og ba om et møte. Hun ville møte oss. I det første møtet bekreftet hun det vi hadde hørt, at broren hadde fått larver i sårene sine mens han bodde på Skoggata.

Innledningsvis sa Reidun at hun ikke ønsket noen offentlig oppmerksomhet rundt det. Etter å ha snakket med oss igjen, ombestemte hun seg og ville at vi skulle undersøke nærmere det som hadde skjedd med broren.

For å søke om innsyn i dokumenter ba vi om en skriftlig opphevelse av taushetsplikten fra de pårørende. Vi skrev forslag til en fullmakt på grunnlag av en fullmakt fra arbeidet med en annen sak, skrevet av vedkommendes bistandsadvokat. Den var tidsbegrenset til å gjelde i seks måneder. Tidsbegrensningen ga både familien trygghet om at vi ikke skulle grave i dette i altfor lang tid og det la dessuten press på oss til å bli ferdige med saken. Vi forhørte oss med Nils Øy i Norsk Presseforbund, som rådet oss til å få underskrift fra alle tre søsken. To av de tre gjenlevende søsknene hans, inkludert søsteren Reidun Johannessen, undertegnet fullmakten. Vi sendte Reidun Johannessen dokumentene i brev med ferdigfrankert og adressert konvolutt til å returnere til oss.

Før vi hadde funnet fram til de pårørende diskuterte vi om historien var så viktig at det ville være etisk riktig å offentliggjøre historien mot deres vilje. Vi konkluderte ikke med noe, fordi vi fant ut at søsteren Reidun Johannessen opplevde at det som hadde hendt med broren var så ille at hun ville at andre skulle få vite om det – for å hindre at det samme skjedde igjen, sa hun.

Allerede i det første møtet med Johannessen lovet vi henne muntlig å få lese hele artikkelen før den skulle publiseres. Det var for å gi henne muligheten til å fjerne eventuelle feil og misforståelser, og til å si fra hvis hun følte at vi fortalte for mye om broren. Hun leste gjennom like før publisering og rettet opp én feil opplysning, om brorens yrkesliv. Vi snakket med henne både like før publisering for å varsle om at saken skulle publiseres og rett etter publisering. Vi snakket også med henne flere ganger i tiden etter publisering.

Det kan være krevende og sårt for et menneske å grave dypt i vonde minner, slik vi ba Johannessen om å gjøre i denne saken. Det kan være ekstra ubehagelig for såkalt vanlige mennesker å være i medienes søkelys, mer enn for personer som har valgt et liv i offentligheten. Vi valgte derfor å si til Johannessen på forhånd om at saken kunne bli riksdekkende og at flere medier også kanskje kom til å kontakte henne.

Vi fortalte at vi hadde vært i kontakt med VG og Dagsrevyen og spurt om de var interessert i å dekke saken, basert på reportasjen i FriFagbevegelse og Fagbladet. Vi rådet henne til å tenke gjennom på forhånd om hun ønsket å la seg intervjuer igjen, og hvis hun ville dette, tenke gjennom hva hun ville si. Fordi hun i tillegg ikke hadde noen tidligere personlig erfaring med medier mener vi at det var riktig av oss å gi slike råd. Vi frarådet henne ikke på noen måte å gi flere intervjuer.

Vi informerte henne når vi sendte innsynsbegjæringer, så hun skulle vite hva vi gjorde. Vi sendte henne også journalene vi fikk innsyn i med brevpost slik at familien skulle ha den samme informasjonen om broren som vi hadde. Vi anser denne informasjonen som familiens eie. Vi har fått låne den.

Det er spesielt å jobbe med en reportasje om et menneske som ikke lever lenger. Hva hadde Kristiansen selv syntes om at det som skjedde med ham ble belyst i offentligheten? Det vet vi ikke. Vi har skrevet lite om ham som person og hans liv, for det er ikke det saken handler om. Vi mener at vi ikke bidrar til å skade hans ettermæle ved å fortelle om behandlingen han fikk på Skoggata. Vi har veid for og imot, og tenkt på hva vi selv ville ha ønsket. Vi synes saken var så ille at vi hadde ønsket at det Norlandia skjulte for kommunen til slutt ble avdekket og formidlet gjennom mediene. Vi mener det ga ham en slags oppreisning. Vi mener det var riktig at den nærmeste pårørende tok avgjørelsen om identifisering. Reidun Johannessen mente som ovennevnt at det var riktig fordi det som hadde skjedd med broren

var graverende og at eksponering i offentligheten kunne bidra til å hindre at det samme skjedde med andre. Dette var ikke en sak som framstilte broren i et dårlig lys på noen måte. Saken handlet om hvorvidt broren fikk den behandlingen han hadde krav på. Det vi har funnet ut, tyder på at han var utsatt for urett.

Var det etisk riktig å publisere bildene? Det som talte mot publisering var det selvinnytsende at Kristiansen ikke var der for å bestemme dette heller. Vi vurderte at det var viktig å publisere bildet fordi det dokumenterte det han var blitt utsatt for. Bildet var grelt og sant.

4.3. Pasientens leger

Vi måtte prøve å finne ut hva slags sårstell Kristiansen hadde fått på Skoggata, som hadde ansvaret for den daglige oppfølgingen av ham. Var det bare sykepleiere som hadde stelt sårene hans? Vi antok at informasjon om dette kunne finnes i den elektroniske pasientjournalen hans på Skoggata.

Vi ble fortalt av kilder vi ikke kan røpe at ledelsen på Skoggata ikke hadde gjort noe med avviksmeldingen om larvene. Vi regnet det som usannsynlig at Norlandia ville gi oss tilgang til Kristiansens elektroniske pasientjournal på Skoggata. Vi søkte derfor ikke om innsyn fra Skoggata. Vi fant dermed ikke ut om det bare var sykepleiere som hadde stelt sårene hans. Norlandia hevdet det etter vi publiserte hovedsaken, men de dokumenterte det ikke for oss.

Vi anså at de viktigste dokumentene i saken var nettopp journalene hans. Reidun Johannessen hadde dem ikke. Da måtte vi finne legene hans. Hva kunne de fortelle om behandlingen han hadde fått på Skoggata? Hva slags sårbehandling hadde Kristiansen fått hos en eventuell hudlege, og hvilke vurderinger gjorde legene hans? Hadde de sviktet i sin oppfølging?

Søsteren Reidun Johannessen husket ikke navnet på legen som stelte sårene til broren. Ved hjelp av Google fant vi fram til tre hudleger i Moss. Vi leste opp alternativene for Reidun som husket dr. Jürgen Funks hudlegekontor da vi kom til ham. Vi sendte dr. Funk opphevelse av taushetsplikt fra de pårørende og begjæring om innsyn i Kristiansens journal.

Vi fikk svar på e-post fra Dr. Funk som ikke ønsket å gi ut journalen til journalister. Vi kontaktet Kristine Foss i Norsk Presseforbund og ba om råd for hvordan vi skal gå fram for å overtale hudlegen til å gi ut journalen. Hun rådet oss til å klage avslag til Fylkesmannen. Dette sa vi til legen og det virket. Vi trengte ikke klage. Vi mottok journalen til Kristiansen i posten fra dr. Funk. Dette var et klart gjennombrudd i saken. Dr. Funk brukte sin taushetsrett og ønsket ikke å la seg intervju.

Reidun Johannessen ga oss navnet til brorens fastlege. Vi sendte fastlegen opphevelse av taushetsplikten fra henne og broren sammen med begjæring om innsyn i hans journal. Vi snakket med fastlegen flere ganger, men han ønsket ikke å gi ut journalen. Legen opplyste at journalen ikke hadde opplysninger om funnet av larver. Fordi vi allerede har fått dokumentert det viktigste i journalen fra hudlegen, vurderte vi at denne journalen ikke var avgjørende for saken. Det var hudlegen som kjente best til sårproblematikken til Kristiansen.

4.4. Sykepleieren som oppdaget larvene og skrev avviksmeldingen

En anonym kilde fortalte oss tidlig underveis i arbeidet med saken at sykepleieren som oppdaget larvene ikke ønsket å snakke om det.

Vi forsøkte likevel gjennom andre kilder å kontakte denne sykepleieren, Ragnhild Ingebretsen, uten lyktes med det i arbeidet med hovedsaken vår. Først fire uker etter at vi publiserte hovedsaken, valgte Ingebretsen å stå fram og fortelle om det hun så og om reaksjonene til Kristiansen. To dager senere sto hun fram i NRK. Først senere har vi fått kjennskap til innholdet i avviksmeldingen hun skrev fra en kilde som ønsker å være anonym.

4.5. Tillitsvalgte og ansatte på Skoggata

Vi kontaktet flere personer vi håpet kunne bidra til å få tillitsvalgte til å gi oss informasjon. Det lyktes vi ikke med. Kildene sa de oppfattet det som for risikabelt for noen av de ansatte å be arbeidsgiveren om informasjon som kunne spores tilbake til dem og dermed risikere å legge seg ut med arbeidsgiveren.

Det var viktig for oss å få kontakt med dem som var på vakt i perioden før larvene ble funnet for å finne ut hvordan sårstellet ble fulgt opp. En kilde vi ikke kan røpe ga oss navn og nummer til en sykepleier som skulle ha nærmere kjennskap til saken. Vi fikk kontakt med sykepleieren på SMS. Hun svarte kort at hun «henviser til daglig leder i slike saker», Ida Lindqvist. Vi ventet med å kontakte Lindqvist fordi vi forventet ikke at hun ville gi oss noen svar som avdekket det som virkelig skjedde med Kristiansen.

Vi snakket med kilder som hevdet at det er for få sykepleiere til å ta seg av mange svært syke og pleietrengende eldre. Det var derfor viktig å få kontakt med tillitsvalgte for å prøve å få ut arbeidslistene som viser hvem som faktisk var på jobb i perioden Kristiansen bodde på Skoggata. Det var for å se om det alltid var sykepleier slik Norlandia hevdet. Etter publisering av hovedsaken ga Norlandia oss en oversikt over bemanningen slik den skal være ifølge kontrakten med kommunen. Vi har ikke lyktes med å få tak i en oversikt over hvordan bemanningen var i virkeligheten.

Dessuten, hvordan vurderte de tillitsvalgte bemanningen? Var en del av pasientene for dårlige til å være på bo- og servicesenter, og burde de i stedet ha bodd på sykehjem der det stilles klarere krav til hvor mange sykepleiere og andre ansatte det skal være per pasient?

Vi ønsket å spørre tillitsvalgte om dette. Vi er journalister i den faglige pressen og tillitsvalgte er blant våre viktigste og vanligste kilder. Vi erfarer at det er uvanlig at tillitsvalgte i kommunale velferdsinstitusjoner ikke vil la seg intervju, men at det skjer oftere i de kommersielle. Det har til og med skjedd at tillitsvalgte i kommersielle velferdsinstitusjoner ikke har svart på henvendelser fra oss i det hele tatt, da ikke om kritikkverdige forhold for pasienter, men for eksempel om spørsmål om de ansatte egne lønnsvilkår. Fagforbundets tillitsvalgte på Skoggata viste til taushetsplikten og sa hun var lei for at hun ikke kunne si noe.

Fagforbundets regionleder i Moss fortalte oss at han «har dessverre inntrykk av at medlemmene i Skoggata bo- og servicesenter er redde for å ta kontakt med oss. De er redde for at det skal få konsekvenser. De vil helst ikke engang opplyse om at de har vært i kontakt med oss, og ber om at det ikke blir kjent at de har møtt meg eller kommet med en henvendelse».

En kilde fortalte at det var mange i pleiepersonellet på Skoggata som var på arbeidstrening fra Nav og som ikke hadde helsefaglig bakgrunn. Vi fant ikke at det var hold i dette. Nav

opplyste til oss at det i perioden vi spurte om, september-oktober 2016, var én person på arbeidstrening og én person utplassert på varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet på Skoggata Bo- og servicesenter. Vi vurderte at to personer ikke var et vesentlig antall.

4.6 Ledelsen på Skoggata og Norlandia

Vi ble tidlig enige om å forsøke å dokumentere så mye som mulig om saken gjennom skriftlige og muntlige kilder, og til slutt kontakte de ansvarlige for Skoggata bo- og servicesenter, Moss kommune og Norlandia, for å be dem om opplysninger og samtidig imøtegåelse. Vi valgte å spørre dem helt til slutt fordi vi hadde blitt fortalt at ledelsen på Skoggata hadde forsøkt å dysse ned saken.

Sammen med redaktørene våre vurderte vi i midten av august 2017 at vi på bakgrunn av intervjuer, dokumenter og bilder hadde tilstrekkelig dokumentasjon til å stille opplyste og grundige spørsmål til både Norlandia og Moss kommune om behandlingen av Åge Villi Kristiansen.

Daglig leder på Skoggata

Vi ringte først til daglig leder i Skoggata med spørsmål om saken. Hun ville ikke si noe og viste til selskapets ledelse, ved direktør for eldreomsorg i Norlandia Care Norge, Riikka Aubert.

Vi ringte Aubert og fortalte kort om det vi visste om Norlandias behandling av Kristiansen. Det første hun spurte om var hvem som kontaktet oss om dette. Det svarte vi ikke på, bare at vi hadde alt dokumentert. Vi sendte henne en e-post med forespørsel om videointervju til artikkel og videosak, kort om hva saken dreide seg om og de pårørendes opphevelse av taushetsplikten.

Riikka Aubert svarte på SMS at hun ikke hadde «anledning til å delta på intervju» og «vi er veldig varsomme med å kommentere enkeltsaker offentlig av hensyn til taushetsplikt og etiske retningslinjer». Hun ba om å få spørsmålene våre på e-post. Vi sendte henne 23 detaljerte spørsmål om larvefunnet og den mangelfulle hjerte-lunge-redningen i nummerert rekkefølge på e-post.

Riikka Aubert svarte «av hensyn til avdøde velger vi ikke å gå i detalj rundt hans sykdomsforløp her (...)». Hun forklarte at hun mente det ville være lovbrudd å gå ut med opplysninger om larvefunnet. Hun svarte imidlertid nokså detaljert på spørsmål om at personellet på Skoggata stanset hjerte-lunge-redning før ambulansen kom.

Hun svarte på tolv av 23 spørsmål. Aubert svarte ikke på flere av de vesentligste spørsmålene som gjald larvene, blant annet:

Hvem har ansvaret for at Kristiansen fikk fluelarver i sårene sine?

Hva har dere gjort etterpå for at dette ikke skal skje igjen?

Hvorfor fulgte ikke de ansatte sårprosedyren fra Kristiansens hudlege?

Pleiere meldte skriftlig larvene som avvik til ledelsen på Norlandia Skoggata. Hva har Norlandia gjort for å følge opp avviket?

Meldte Norlandia fra til Moss kommune om dette avviket? Når?

Aubert skrev at «vi har gått gjennom saken på nytt, med gjennomgang av både journal og diskutert med involverte personale. Ut i fra dette ser vi ikke at pleien og omsorgen pasienten har mottatt på Skoggata har vært mangelfull». Videre skrev hun: «På tross av dette, har vi

valgt å sende saken til Helsetilsynet slik at de kan foreta en uhildet gjennomgang og evaluering». Dette var først ti måneder etter at Kristiansen døde på omsorgssenteret.

Aubert hevdet at «pårørende ikke har rett til å offentliggjøre taushetsbelagte opplysninger som vedrører avdøde, ei heller frita helsepersonell fra taushetsplikten. Av respekt for både lovverket og avdøde kan vi ikke kommentere saken nærmere, da vi etter vår vurdering begår et lovbrudd ved å bidra til offentlighet rundt og kommentere detaljer om avdøde.»

Vi kontaktet juridisk rådgiver i Norsk Presseforbund, Kristine Foss, som mente Norlandia tolket jussen feil og at de både kunne og burde gi ut opplysninger som var nødvendige for å gi et tilstrekkelig bilde av hva som skjedde. Foss sa til oss at det må til for at man kan gjøre en skikkelig vurdering av om avdøde fikk den hjelpen han hadde krav på.

Taushetsplikten skal ikke beskytte selskaper mot granskning og kritikk, skrev Foss i en epost til oss. «Døde personer også har rett til vern om sine private opplysninger, men taushetsplikten kan ikke strekkes så langt at det blir umulig å ettergå hva som faktisk skjedde etter et dødsfall», skrev hun.

Norlandia ville ikke svare oss.

4.7. Moss kommune ved helse- og sosialsjef Gro Gustavsen

Det er Moss kommune som har overordnet ansvar for at folk får forsvarlige helsetjenester i Moss, uavhengig av hvem som leverer tjenestene. Moss kommune valgte Norlandia til å drifte Skoggata bo- og servicesenter.

Allerede i desember 2016 søkte vi om innsyn i dokumenter der vi antok det kunne finnes i det minste en indikasjon på at noe kritikkverdig hadde skjedd. Vi ville sjekke om Norlandia meldte fra til Moss kommune om hendelsen og søkte på e-post om innsyn hos Moss kommune i alle referatene fra kontraktoppfølgingsmøtene mellom Moss kommune og Norlandia om driften av både Skoggata og Orkerød sykehjem i 2016. Vi ønsket ikke å gi signal om at det var spesielt Skoggata vi var interessert i. Vi fikk tilsendt referatene raskt. Vi fant ingenting om noen alvorlige hendelser i referatene.

Vi søkte også om innsyn i kontrakten mellom Norlandia og Moss kommunen om driften av Skoggata. Vi ønsket å finne ut hva slags krav kommunen stilte til Norlandia om omfanget av og kompetansen til bemanningen. En rådgiver på tjenestekontoret i Moss kommune sendte kontrakten, men ingen vedlegg. Da vi ba om å få alle vedlegg, fikk vi alt unntatt tilbudet fra Norlandia. Det er i tilbudet det står detaljert hva bemanningen skal være.

Vi spurte også rådgiveren om hvilke krav kommunen stiller til leverandøren (Norlandia) når det gjelder bemanning i de ulike avdelingene. Rådgiveren svarte på e-post at hun oppfordret oss til å kontakte Norlandia direkte om det. Rådgiveren satte Norlandia-direktør Riikka Aubert i kopi på denne e-posten.

Kommunen holdt altså hemmelig for oss hva bemanningen skulle være. Det var en forretningshemmelighet.

Vi stilte helse- og sosialsjef Gro Gustavsen de samme spørsmålene om bemanning, kommunens krav og tilbudet fra Norlandia. Hun svarte ikke på noe av dette, men oppfordret oss til å henvende oss direkte til Norlandia. Det gjorde vi ikke på dette tidspunktet, da vi ikke ønsket å ha direkte kontakt med dem før vi visste mer om hva som hadde skjedd med Kristiansen.

Like etter at vi i midten av august sendte detaljerte spørsmål om hele saken til Riikka Aubert i Norlandia, kontaktet vi Gro Gustavsen igjen.

Hun svarte ikke på noen av våre spørsmål om larvene og viste til taushetsplikten. Hun hevdet at «Pårørende har ikke mulighet til å «oppheve» kommunens taushetsplikt overfor avdøde». Gustavsen sa ikke til oss at hun ikke hadde hørt om saken før. Riikka Aubert sa til oss at hun meldte fra til Moss kommune ved Gro Gustavsen om saken 25. august – dagen etter publisering av hovedsaken. Kommunen visste altså ikke om saken før ti måneder etter. Gro Gustavsen svarte spørsmål som omhandlet den mangelfulle hjerte-lunge-redningen av Kristiansen.

Etter vi publiserte den første saken fant vi ut at flere av beboerne på Skoggata har fått behandling som virket uforsvarlig. Vi søkte derfor om innsyn i alle referater fra kontraktoppfølgingsmøter med Norlandia i 2017 for å finne mer informasjon om situasjonen. Gro Gustavsen i Moss kommune avslo med en gang, med hjemmel i offentleglova §13. Vi kontaktet igjen Kristine Foss i Norsk Presseforbund som sa at avslaget var ugyldig fordi Gustavsen ikke oppga konkret hjemmel for taushetsplikten. Foss skrev at «Det kan ikke være tvil om at det er knyttet offentlig interesse rundt kommunens avtale med en privat aktør sin ivaretagelse av sykehjemsplasser mv. Det skal mye til at dette er dekket av taushetsplikt. Inneholder referatene enkelte taushetsbelagte opplysninger skal disse sladdes, og resten gis ut.» Vi påklaget avslaget.

Vi forsøkte å få ut disse dokumentene gjennom kommunepolitikere som har krav på å få innsyn, men heller ikke de fikk dem.

Ti dager senere fikk vi dokumentene fra kommunen. Det viste seg da bare å ha vært avholdt ett kontraktoppfølgingsmøte om Skoggata i 2017 - på ni måneder.

4.8. Legevakta, Helse Østfold

Vi fant ut underveis i arbeidet ut at det var mer som hadde skjedd med Kristiansen på Skoggata. Han fikk hjertestans og pleiere startet hjerte-lunge-redning av ham, men de trodde han var død og ga opp å redde ham før ambulansen kom. Søsteren Reidun Johannessen var ikke klar over dette da vi fortalte henne om det.

Denne påstanden måtte vi også undersøke. Vi sendte brev med opphevelse av taushetsplikten og begjæring til Helse Østfold om innsyn i Kristiansens journal hos Sykehuset Østfold i Moss. Sykehuset krevde at den som sto oppført som nærmeste pårørende hos Helse Østfold signerte opphevelse av taushetsplikt. Det gjorde han. Det var tilstrekkelig for å gi innsyn.

Helse Østfold svarte raskt og sendte oss i brevpost «samhandlingsavvik» fra Sykehuset Østfold til Moss kommune og ambulansejournal. Vi kom fram til at ambulansejournalen var så nøyaktig at det ikke var nødvendig å intervju ambulanspersonellet. Vi stilte oppfølgings spørsmål til avviksmeldingen til sykehuset. Informasjonsavdelingen svarte utfyllende på alle.

5. Dette er våre funn

Vi publiserte 28 saker på nett basert på dokumentene vi sporet opp og reaksjoner og andre tips om Skoggata. Dette er det viktigste vi dokumenterte og avdekket:

Kristiansens journal fra hudlegen avdekket at hudlegekontoret ringte åtte ganger for å fortelle personalet på Skoggata om sårprosedyrene. Men beskjedene fra hudlegen nådde ikke fram

til alle som skulle hatt dem. Journalen viser nemlig at hudlegen oppdaget feil ved bandasjeringen ved fem av åtte konsultasjoner Kristiansen hadde i 2016. Journalen dokumenterer at det ble funnet levende fluelarver i fotsårene til Åge, når det skjedde, og at hudlegen flere ganger hadde varslet Skoggata om at de ikke stelte godt nok med sårene til hans pasient.

En rapport fra Norlandia stilet til Fylkesmannen i Østfold 26. august 2017 avdekket at: 4. oktober 2016 observerte en helsefagarbeider på Skoggata at Kristiansens bandasje var gjennomtrukket og at han var bekymret for sin situasjon og klagde over ubehag. Helsefagarbeideren ga beskjed videre til sykepleier. Først to dager senere – 6. oktober – kom en sykepleier for å stelle sårene hans. Da hadde det gått seks dager siden forrige sårstell. Sykepleieren oppdaget larvene mellom tærne hans. Sykepleieren ringte Kristiansens hudlege som ba om at de tok et bilde. Deretter ble larvene mellom tærne fjernet og sårene stelt.

Rapporten forteller videre at sykepleieren som observerte larvene meldte fra om det og skrev et avvik 9. oktober 2016. Men denne informasjonen stoppet på omsorgssenteret – og ble ikke sendt videre. Dette ble ikke rapportert videre til overordnet ledelse i Norlandia eller til Moss kommune, slik rutinen tilsier, står det.

Ambulansejournalen og samhandlingsavviket fra Sykehuset Østfold avdekket at 11. oktober 2016 fikk Kristiansen først pustevansker og så hjertestans. Personellet på Skoggata ringte ambulansesentralen. En pleier fortalte ambulansefolkene at de prøvde med hjerte-lunge-redning i rundt seks minutter. De prøvde å redde livet hans, men ga opp før ambulansen kom. Det er i strid med gjeldende retningslinjer for hjerte-lunge-redning. Sykepleierne på Skoggata vurderte at han var død. Journalen avdekket at Kristiansen ble liggende igjen alene. «Da vi ankommer har pleierne avsluttet hjerte-lunge-redning. Ingen er rundt pasienten», skrev ambulansepersonellet i sin journal. «Fratatt sjansen til vellykket gjenopplivning», skrev de videre.

I intervjuer med oss avdekket vi at Moss kommune ikke hadde oversikt over det som skjedde på Skoggata. Helse- og sosialsjefen i Moss, Gro Gustavsens, fastholdt overfor oss at «Alvorlige avvik blir informert om fortløpende og blir fulgt opp». Vi har dokumentert at Norlandia ikke informerte kommunen om dette alvorlige avviket. Det avdekket at kommunen ikke førte et tilstrekkelig tilsyn med Skoggata for å sjekke at Norlandia fulgte opp kontrakten og ga forsvarlig behandling.

Etter at vi dokumenterte at en pasient fikk larver i sårene sine i Norlandias omsorg, framholdt helse- og sosialsjefen at Moss kommune hadde tillit til at beboerne fikk forsvarlige tjenester på Skoggata.

6. Slik satte vi dagsorden med saken

Vi visste at vi hadde en sak av stor offentlig interesse som vi så for oss kunne bli toppsak i flere riksmedier. For å nå bredere ut enn til leserne av Fagbladet og FriFagbevegelse bestemte vi oss for å gå til VG og presentere stoffet for dem. VG fikk kopier av journalene vi hadde fått ut og fikk lese utkast til sakene våre. Forutsetningen var hele tiden at VG ikke gikk ut med noe før vi publiserte, og at de siterte oss solid. VG publiserte sin sak kvelden samme

dag som vi publiserte og fulgte opp med to saker til.

Vi kontaktet også NRK som vi ga det samme materialet VG fikk. NRK ville lage en reportasje til Dagsrevyen, basert på vårt videointervju med Reidun Johannessen som ikke ønsket å stille til flere intervjuer. Mens NRK jobbet med saken fikk vi innsikt i at det fantes et dokument av vesentlig betydning for saken. Dette var avviksmeldingen skrevet av sykepleieren som fant larvene. Vi ønsket også å få tilgang til dette dokumentet, men skjønte at det var en forutsetning for NRK at de fikk det slik at de hadde noe essensielt nytt i sin sak.

Hovedsaken vår om Kristiansen hadde 87.000 sidevisninger i fjor på FriFagbevegelse og Fagbladet. I tillegg til VG og NRK Dagsrevyen var det i tiden etterpå flere nettsaker på NRK.no, i Dagsavisen, Moss Avis og TV2 om Norlandia-saken. NTB skrev en sitatsak som ble brukt av blant andre Aftenposten, ABC Nyheter, og Nettavisen.

Vi hadde planlagt å ferdigstille saken for publisering i sommerferien, men ble ikke ferdige før midt i valgkampen. Debatten om velferdsprofitt ble en viktig sak i valgkampen. Velferdsprofitt er dessuten en av sakene der det var og er et markert skille mellom venstre og høyresiden i politikken. Både Ap, SV og Rødt brukte saken om Åge Villi Kristiansen i denne debatten. Ap-leder Jonas Gahr Støre viste til avsløringene våre i den ene partilederdeebatten og snakket også om saken i sin tale til Ap valgnatta.

7. Konsekvenser

Da vi i slutten av august hadde publisert hovedsaken, fikk vi flere tips om uforsvarlig behandling på Skoggata. Et av dem kom vi ikke videre med fordi pårørende ikke ønsket oppmerksomhet rundt saken av grunner vi kjenner til og har stor respekt for.

To tips kom vi til bunns i og publiserte saker. Den ene saken handlet om situasjonen til en ALS-rammet kvinne som fortsatt bor på Skoggata og må ha respirator for å leve. Vi avdekket blant annet at den livsviktige kanylen til respiratoren ble dratt ut ved uhell. Norlandia rapporterte ikke avviket til kommunen.

Vi fikk også tips om et leserinnlegg på nettstedet Radikal Portal som datteren til en tidligere sterkt pleietrengende pasient, nå avdød, på Skoggata skrev etter våre avsløringer. Vi intervjuet henne og broren. De fortalte at moren lå alene på rommet i store smerter, at hun ringte etter ansatte, men ingen kom før etter flere timer. Søskenparet sa det var for få folk på jobb og at mange av pasientene var for syke til å bo på omsorgssenter.

25. august 2017, ti måneder etter det skjedde, varslet Norlandia Moss kommune om funnet av larver.

26. august 2017 ba Norlandia Fylkesmannen i Østfold om å åpne tilsynssak.

31. august 2017 ba også Norsk Sykepleierforbund Fylkesmannen om å starte tilsyn på Skoggata. Forbundet viste til hovedsaken vår på FriFagbevegelse/Fagbladet. Forbundet skrev om at sykepleiere på Skoggata fortalte dem om at mange av pasientene er svært alvorlig syke og pleietrengende og at sykepleiere ikke rekker å gjøre jobben sin fordi de er for få sykepleiere på jobb. (Vi fikk tilgang til dette dokumentet først sent i fjor høst og har ikke publisert sak om det.)

9. september 2017 bestemte Fylkesmannen i Østfold å åpne tilsynssak om «antatt svikt i tjenester fra Norlandia ved Skoggata bo- og servicesenter». Tilsynet, som Fylkeslegen står for, pågår fortsatt i januar 2018 og er planlagt ferdig før mars 2018.

21. september 2017: Det ble flertall i bystyret for å avslutte de kommersielle selskapenes drift av sykehjem og omsorgsboliger i Moss kommune. Bystyret i Moss har vedtatt at Norlandia ikke får fornyet sin kontrakt etter den går ut i januar 2019. Kontrakten med Norlandia vil bli avsluttet umiddelbart dersom kommunen finner at Norlandia har brutt kontrakten. Jurister fra KS bistår Moss kommune med det, og var ennå ikke ferdige i midten av januar 2018.

8. Tidsbruk

Da vi i desember 2016 la fram tipset og det vi hadde sjekket ut hittil for redaktørene våre, Frode Rønning i FriFagbevegelse og Anders Hauge-Eltvik i Aktuell (der Øystein Windstad jobbet fram til 1. august 2017), ga de oss med en gang grønt lys til å jobbe med saken. Vi arbeidet med Norlandia-sakene samtidig med andre saker. De to siste ukene før publisering jobbet vi heltid med Norlandia-sakene.

Oslo, 14. Januar 2018

Yngvil Mortensen og Øystein Windstad